

KNJIŽICA SAŽETAKA

Konferencijska dvorana, 2. kat Knjižnice FFZG

10:30-10:50

Pavel Gulin Zrnić

Istraživanje kao način stvaranja suživota: latentni potencijali etnografske metode u istraživanju migracija

Može li kulturnoantropološka analiza dalekog Drugog na kućnom pragu postati etnologijom novoga bliskoga? I kako? Na ta pitanja nastoji dati odgovore ovo izlaganje u čijem je središtu metodološko-epistemološka diskusija temeljena na etnografskom istraživanju s filipinskim migrantima u Hrvatskoj (2024.-2026.). Osvrćući se na istraživački proces kojega (je) karakterizira(lo) bivanje s filipinskom zajednicom upotpunjeno dubinskim intervjuima, promatranjem sa sudjelovanjem i neformalnim razgovorima, autora u ovome izlaganju zanima što se sve *stvara(lo)* mimo samoga predmeta istraživanja, a da je vrijedno i važno u danom istraživačkom i društvenom kontekstu. Taj je kontekst oblikovan društvenim promjenama u Hrvatskoj povezanim s dolaskom radnih migranata iz azijskih država te integracijskim diskursom prisutnim u znanosti, javnosti i politici. Postavljajući pitanje može li istraživanje integracije postati *integracijsko*, autor nastoji prepoznati latentne momente u etnografskom istraživačkom procesu i etnografskoj metodi koji imaju transformativni potencijal da doprinesu *stvaranju suživota* i odozdo osnaže društvo u promjeni. U teorijskom smislu ta su promišljanja prožeta ontogenetskim obratom kojega u znanosti razrađuje britanski antropolog Tim Ingold. Izlaganje predlaže novi konceptualni okvir - *plurikulturnu vitalizaciju* – koji osvjetljava praktične potencijale etnografske metode u istraživanju migracija u kontekstu suvremenih društvenih promjena u Hrvatskoj.

10:50-11:10

prof. dr. sc. Marijeta Rajković Iveta

Strani radnici u Hrvatskoj vs. gostujućí radnici iz Hrvatske u Njemačkoj

U posljednjih deset godina stanovništvo Republike Hrvatske smanjilo se za oko 10 %. Pored činjenice da je Hrvatsko stanovništvo sve starije, da se rađa sve manje djece, ovi demografski problemi rezultat su recentnog iseljavanja hrvatskih građana u druge članice Europske unije. Da bi se broj radno aktivnog stanovništva održao na razini koja omogućuje optimalno funkcioniranje gospodarstva, socijalnog i mirovinskog sustava, odnosno države u cijelosti, Hrvatskoj je nužno useljavanje. Posljednjih nekoliko godina svjedoci smo da u Hrvatskoj rade brojni strani radnici. Broj izdanih radnih dozvola rapidno se povećava. Trenutno govorimo od oko 200 000 izdanih radnih dozvola po godini. Među stranim radnicima velik broj njih je iz Azije i Afrike: iz Nepala, Indije, Filipina, Bangladeša, Uzbekistana, Egipta itd. Zemlje zapadne Europe, poput Njemačke, nedostatak radne snage prije pola stoljeća nadomještale su također stranim gostujućim radnicima (tzv. *gastarbajterima*) među kojima su od 1970ih bili i brojni Hrvati. Na temelju objavljenih znanstvenih publikacija, statističkih podataka, rezultata kvalitativnih etnoloških i kulturnoantropoloških istraživanja te analizi medijskog diskursa u izlaganju se kompariraju migracijska iskustva stranih radnika u Hrvatskoj s naglaskom na Indijce i *gastarbajtera* iz Hrvatske u Njemačkoj. Nakon kratkog prikaza imigracijskih i integracijskih politika, fokus izlaganja je na komparativnoj analizi integracijskih procesa i propitivanju što Hrvatska može naučiti iz njemačkih iskustava. Kao teorijski okvir za uzroke migracija koristi se teorija migracijskih sustava i teorija migrantskih mreža dok se integracijski procesi analiziraju kroz pravno-političku, društveno-ekonomsku i kulturno-religijsku dimenziju te kroz tri razine procesa integracije, s naglaskom na državne institucije.

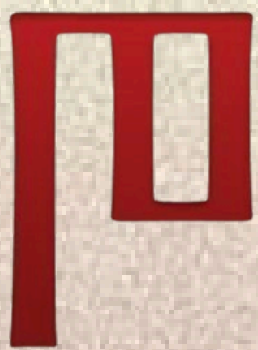

11:10-11:30

dr.sc. Emina Bužinkić, Institut za razvoj i međunarodne odnose

Nove radne migracije i orodnjeno nasilje rasnog kapitalizma na europskoj semi-periferiji

Ovaj rad istražuje kako nove radne migracije preoblikuju i rasijaliziraju društvo Hrvatske, tradicionalno emigracijske zemlje, koja danas sve više ovisi o migrantskom radu uslijed promjena u transnacionalnom rasnom kapitalizmu, koje se pripisuju demografskom padu, iseljavanju i manjku radne snage. Rad propituje kako su ti procesi duboko rasizirani i orodnjeni, proizvodeći diferencirane režime ranjivosti koji migrante s Globalnog juga izlažu specifičnim, ali međusobno isprepletenim oblicima nasilja. Rad se temelji na jednogodišnjem kritičko-etnografskom terenskom istraživanju, narativnom istraživanju i dugoročnoj suradnji s kolektivima predvođenima migrantima i radničkim aktivistima u Hrvatskoj. Fokusira se na migrantske i nemigrantske radnike zaposlene u sektorima s akutnim manjkom radne snage te rastućom platformizacijom, podugovaranjem i neformalnošću. Posebnu pažnju posvećujem rodnoj dimenziji platformskog kapitalizma, u kojem algoritamsko upravljanje, sustavi ocjenjivanja i lanci podugovaranja intenziviraju nadzor, ekstraktivni tempo rada i tjelesni rizik. U tim režimima rasizirani muškarci s područja Globalnog juga često su pozicionirani kao uvijek dostupna i fizički potrošna radna snaga – izložena uličnom nasilju, policijskom nadzoru i ozljedama na radu – dok su migrantske žene koncentrirane u feminiziranim sektorima skrbi i usluga obilježenima afektivnim radom, uznemiravanjem i moralnim nadzorom. Analiza pokazuje kako migranti postaju hipervidljivi u urbanom prostoru – kao rasizirana tijela na ulicama, gradilištima i u uslužnim ekonomijama – dok istovremeno ostaju strukturno nevidljivi unutar prava, režima socijalne skrbi, sindikata i dominantnih kulturnih imaginarija. Ta hipervidljivost često se prevodi u svakodnevne oblike nasilja, uključujući verbalno zlostavljanje, javno neprijateljstvo i sekuritizaciju rasiziranog maskuliniteta. Konceptualno, članak dovodi u dijalog kritičke studije migracija s kritičkim studijama rase, transnacionalizmom, rasnim kapitalizmom i feminističkom političkom ekonomijom. Orodnjeno nasilje promatram ne kao epizodnu posljedicu, već kao strukturnu logiku suvremenih režima radnih migracija, isprepletenu s rasijaliziranim konstrukcijama prijetnje, ovisnosti i moralne zaostalosti. S tim u vezi tvrdim da nove radne migracije u tradicionalno emigracijskim društvima proizvode promjenjive i neujednačene granice pripadanja oblikovane lokalnim rasnim povijestima i transnacionalnim tokovima ekstrakcije rada, upravljanja i kapitala. Smještajući platformski kapitalizam unutar tog rasnog i rodnog ugovora, rad pokazuje kako digitalne infrastrukture reorganiziraju starije kolonijalne hijerarhije u suvremene oblike algoritamske kontrole i diferencirane potrošivosti. U završnom analitičkom dijelu rad istražuje migrantsko djelovanje na presjecima radničke borbe i preživljavanja. Analiziram pokušaje zagovaranja prava, sindikalizacije i kolektivnog radničkog organiziranja, ističući strukturne prepreke s kojima se migrantski radnici suočavaju unutar postojećih sindikalnih okvira, a koje se preslikavaju i na javni prostor. Nasuprot i usporedno s tim ograničenjima, rad dokumentira nastanak migrantskih samo-organiziranih ekonomija života. Te prakse nisu samo mehanizmi preživljavanja, već politički činovi stvaranja svijeta koji osporavaju isključive režime pripadanja i iznova zamišljaju radničku solidarnost i budućnost s europskih periferija.

11:30-11:50

Bojan Mucko, novomedijski umjetnik, kulturni antropolog i filozof

O humanitarnom podzemlju (kroz praksu)

U izlaganju polazim od refleksije o istraživanju svakodnevice ljudi u pokretu zaglavljenih s vanjske strane granice Europske unije, u pograničnom području Bosne i Hercegovine krajem 2020., odnosno tijekom 2021. godine. Istraživanju / radu sam pristupio kroz volontersku praksu, pridruživanjem u aktivnostima međunarodnog, promigrantskog kolektiva. Društveni kontekst normalizacije policijskog nasilja, kriminalizacije migracija i promigrantske solidarnosti utjecao je na formiranje subverzivnih oblika svakodnevnog otpora u kojem se organski isprepliću humanitarne i aktivističke aktivnosti. Volonteri su bili primorani djelovati u tajnosti, a s obzirom da sam se našao usred tog nadrealnog, humanitarnog podzemlja, i ja sam svoju istraživačku praksu bio primoran formatirati taktički, u hodu, kroz metodološku improvizaciju i provizorne eksperimente bilježenja svakodnevice priručnim sredstvima, u sivom području nepredvidljivih situacija i kliznih identiteta za koje ne postoje službene strukovne procedure ili partiture za „ispravnu“ izvedbu. U pokušaju otklona od (u suštini kolonijalne ideje) o proizvodnji znanja o drugima, u etnografskom bilježenju sam se fokusirao na momente zajedničkog - epizode suživota volontera i ljudi u pokretu, odnosno na reprezentaciju događaja i procesa u koje sam i sam bio upleten. U tom smislu, praksu vidim kao moment dobrodošlog (?) gubljenja (prividne) istraživačke kontrole, a etnografsku reprezentaciju procesa temeljenu na autorefleksiji kao pokušaj naknadne, reduktivne, ali svejedno politički nužne tekstualizacije kaotičnih procesa teško svodivih pod kategoriju znanstvenog.

11:50-12:10

Danijel Pribanić, odvjetnik i stručnjak za radno pravo

Pogled na rad stranaca i regulaciju s gledišta odvjetnika

Ovo izlaganje analizira rastuću kontradikciju hrvatskog sustava zapošljavanja stranih radnika: formalno zaštitnički i izrazito reguliran pravni okvir koji djeluje unutar fleksibilnog i u praksi često prekariziranog tržišta rada. Dok je hrvatsko radno pravo prema domaćim radnicima relativno liberalno, područje rada stranaca postalo je jedno od najnormiranijih područja društvenog života, obuhvaćajući pitanja rada, smještaja, promjene poslodavca i administrativnog nadzora. U izlaganju se pokazuje kako takva hiperregulacija koegzistira sa značajnom praktičnom nesigurnošću, osobito za strane radnike koji nemaju jezični, društveni i institucijski kapital domaćeg stanovništva. Posebna se pozornost posvećuje kulturnim i pravnim nerazumijevanjima vezanima uz radno vrijeme, očekivanja poslodavaca, smještajne standarde, inspekcijski nadzor i administrativne procedure, posebno kod radnika koji dolaze iz bitno drukčijih radnih režima. Izlažu se i problemi priznavanja stranih vozačkih dozvola, ograničenja promjene poslodavca, regulacije smještaja te instituta „crne liste“ poslodavaca, pri čemu se pokazuje kako sustav istodobno proizvodi birokratsku rigidnost i praktičnu nemoć. Zaključno, izlaganje pitanje stranog rada u Hrvatskoj promatra ne samo kao pitanje tržišta rada i migracijske politike, nego i kao širi antropološki i sociopravni fenomen oblikovan sudarom različitih pravnih kultura, ekonomskih interesa, administrativnih ograničenja i društvenih strahova.

Konferencijska dvorana, 2. kat Knjižnice FFZG

12:20-13:30

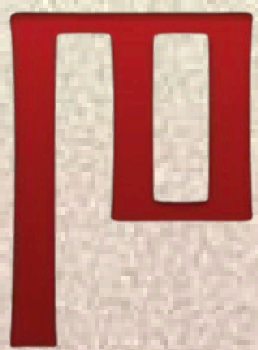
PANEL

Uloga jezika u integraciji stranih radnika u Hrvatskoj

Panel „Uloga jezika u integraciji stranih radnika u Hrvatskoj“ bavi se odnosom jezika, rada i društvene integracije u kontekstu sve intenzivnijeg zapošljavanja stranih radnika u Hrvatskoj. Polazeći od interdisciplinarnе perspektive koja uključuje glotodidaktiku, radno pravo, iskustva poslodavaca i samih stranih radnika, panel otvara pitanje može li se integracija uopće ostvariti bez jezika te kakvu ulogu hrvatski jezik ima u svakodnevnom životu, radu i pristupu pravima. Rasprava obuhvaća iskustva stranih radnika pri dolasku u Hrvatsku, komunikacijske izazove na radnom mjestu, pravne i administrativne prepreke te specifičnosti poučavanja hrvatskog jezika osobama koje istodobno rade u zahtjevnim uvjetima. Posebna se pozornost posvećuje odnosu između jezične kompetencije, sigurnosti na radu, mogućnosti ostvarivanja radnih prava i osjećaja pripadnosti društvu. Panel također problematizira pitanje institucijske spremnosti Hrvatske za sustavniju jezičnu integraciju te ulogu države i poslodavaca u financiranju i organizaciji učenja hrvatskog jezika za strane radnike. Kroz spoj stručnih perspektiva i osobnih iskustava sudionika, panel nastoji pokazati da je jezik mnogo više od komunikacijskog sredstva: on predstavlja ključan element društvenog sudjelovanja, pristupa institucijama i oblikovanja osjećaja uključenosti u novo društveno i radno okružje. Poseban se naglasak stavlja na nove zakonske promjene koje prvi put uvode razinu ovladanosti hrvatskim jezikom kao formalni kriterij, čime pitanje jezika postaje i važno društveno, pravno i političko pitanje suvremene Hrvatske.

SUDIONICI:

- **Tina Čatlaić**, profesorica hrvatskog jezika u Croaticumu
- **Danijel Pribanić**, odvjetnik i stručnjak za radno pravo
- **Sanja Marija Hrenović**, direktorica kompanije Dobra kuhinja d.o.o.
- **Urmila Thapa**, slastičarka
- **Rai Narendra**, kuhar
- **Bojan Prosenjak** – doktor Glotodidaktike i nastavnik hrvatskog kao stranog jezika

14:15-14:45

dr. sc. Rahela Jurković

Nogomet i izbjeglice: iskustva s istraživanja u jugoistočnoj Europi uz potporu UEFA-a (2019.-2020.)

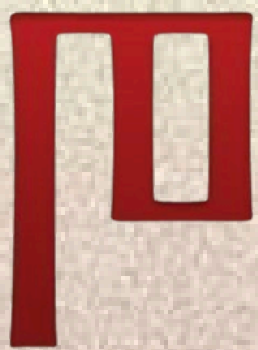
U izlaganju predstavljam istraživački projekt koji sam 2019. godine predložila i koji je prošao na UEFA-inom natječaju iz Programa za istraživačke potpore (*UEFA Research Grant Programme*) te se po provedbi pokazao kao najuspješniji projekt Programa 2020. godine. Bio je to ujedno i prvi projekt koji se bavio izbjeglicama i nogometom, u deset godina koliko se do tada Program provodio. Naslov mu je *Football and refugees: cultural anthropology of the Balkan corridor (2015-2019)*. Istraživanje sam provela koristeći tradicionalne etnografske metode (terensko istraživanje, promatranje, sudioničko promatranje, otvorene i polustrukturirane intervju s 84 osoba), u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Grčkoj, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji, tijekom 2019. i 2020. godine. Intervjuirala sam i predstavnike pet nacionalnih nogometnih saveza u tim zemljama. Glavni teorijski koncept koji sam empirijskim istraživanjem htjela propitati bila su tri oblika kapitala, kako ih je razvio Pierre Bourdieu: kulturni, društveni i ekonomski, u odnosu na nogomet i izbjeglice. No najviše od svega cilj mi je bio ukazati na ono što izbjeglicama znači i može značiti nogomet. Kako je jedan sudionik istraživanja rekao, igranje nogometa predstavlja „trenutak kada smo izvan naše stvarnosti, izvan stvari koje nam smetaju, problema“, a drugi: „u psihološkom smislu, nogomet ti daje motivaciju da nastaviš, pomaže ti biti pozitivan“, dodajući da nogomet ispunjava pukotinu koju je izbjeglištvo napravilo u njihovim životima. U izlaganju ću ukratko predstaviti sve ključne rezultate istraživanja i iskustva s terena. Kako se snaći na terenu u stranoj zemlji kada ste prethodno preko interneta, unatoč brojnim pokušajima, uspjeli uspostaviti samo jedan indirektni kontakt, a trebate u kratkom roku intervjuirati barem 15 sudionika i ne znate gdje ćete ih naći? Kako ući u izbjeglički kamp u zemljama u kojima je istraživanje u njima strogo regulirano odnosno kontrolirano? Kako u kratkom roku steći povjerenje ljudi koji su navikli na iznevjerena obećanja? To su neka od pitanja na koja ću u svom izlaganju dati odgovore s terena.

14:45-15:00

Ajla Hajdarević i Eva Karácsonyi, Centar za kulturu dijaloga

Novi susjedi: Integracija u praksi

U sklopu izlaganja mobilni tim Centra za kulturu dijaloga (CKD) predstaviti će projekt *Novi susjedi 2.0 – uključivanje osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom u hrvatsko društvo* koji provodi u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova Republike Hrvatske. Izlaganje će obuhvatiti kako izgleda proces integracije naših novih susjeda u hrvatsko društvo, koja sva područja podrazumijeva uspješna integracija te kako ona izgleda u praksi. Mobilni tim CKD-a kojeg čine kulturna medijatorica i voditeljica slučaja integracije podijelit će svoja iskustva iz prve ruke. Pružanje podrške korisnicima projekta *Novi susjedi 2.0* u svakodnevnom životu obuhvaća širok spektar aktivnosti – od upisa djece u škole i odlaska liječniku, do posredovanja pri zapošljavanju i rješavanja stambenih pitanja. Integracija se u ovom kontekstu ne promatra samo kao administrativni proces ispunjavanja obrazaca, već i kontinuirani proces građenja multikulturalnog uključivog društva. Ona je dvosmjernan proces koji zahtijeva aktivan angažman svih dionika – kako naših novih susjeda, tako i lokalnog stanovništva. Poseban naglasak bit će stavljen na važnost interkulturalnog dijaloga kroz neformalne aktivnosti i javne događaje kojima se povezuje lokalno stanovništvo i nove susjede. To su aktivnosti koje često uključuju i predstavljanje kulture novih susjeda, poput tradicionalne kuhinje i glazbe, što se kroz dugogodišnje iskustvo CKD-a u području integracije pokazalo se kao izvrstan alat za zbližavanje ljudi i razbijanje predrasuda. Kao primjer uspješne prakse, predstaviti će se manifestacije poput obilježavanja Svjetskog dana izbjeglica na Ribnjaku, gdje se kroz druženje i zajedništvo stvara prostor za istinsko upoznavanje i prihvaćanje. Zaključno, izlaganje nudi uvid u to kako zajedničkim djelovanjem možemo pretvoriti integraciju iz teorije u uspješnu hrvatsku stvarnost.

15:00-15:20

Daniel Ceci

Strani radnici iz neeuropskih država: iskustvo života i rada u Republici Hrvatskoj

U izlaganju se definira na koga se sve odnosi pojam stranog radnika u konkretnom provedenom istraživanju (državljanke neeuropskih država koji žive i rade u Republici Hrvatskoj, uključujući strane radnike s izdanim dozvolama za boravak i rad, osobe s odobrenim privremenim boravkom dodijeljenim iz drugih (s radnom djelatnošću eksplicitno nepovezanih) razloga, osobe sa stalnim ili dugotrajnim boravkom). U rad nisu uključene osobe s odobrenim azilom, supsidijarnom ili privremenom zaštitom. Osvrnut ću se na prikupljene statističke podatke vezane za strane radnike u RH (broj neeuropskih stranih državljanika, broj izdanih dozvola za boravak i rad, podaci HZMO-a i sl.). Podaci su u izlaganju grafički i kartografski vizualizirani. Izdvojit ću nekoliko zanimljivih pitanja iz pojedinih poglavlja provedenog anketnog upitnika (uzorak je bio neprobabilistički, n=66). Poglavlja uključuju osnovne demografske i geografske informacije, motive napuštanja države podrijetla i izbor RH kao imigracijske destinacije, iskustvo rada u RH, uvjete života u RH, svakodnevne interakcije te planove za budućnost. Uočene pojave povezat ću s postojećom literaturom te istaknuti neka od potencijalnih istraživačkih pitanja koja proizlaze iz dobivenih rezultata istraživanja kao poticaj za dodatan detaljniji pristup temama kojih se rad dotakao.

15:20-15:40

David Brajković

Etničko nepovjerenje stranih radnika u Hrvatskoj: reakcija na direktnu ili simboličku prijetnju?

Ovo izlaganje temelji se na nalazima dobivenima u istraživanju koje sam proveo 2025. godine s ciljem stvaranja jasnije slike o stavovima i percepcijama južnoazijskih stranih radnika u Hrvatskoj. Točnije, izlaganje se temelji na jednom od faktora dobivenih faktorskom analizom čestica korištenih u istraživanju: etničkim nepovjerenjem. Riječ je o latentnom faktoru koji nije bio teorijski unaprijed predviđen, ali se pokazao analitički iznimno relevantnim alatom za određivanje stavova stranih radnika prema Hrvatima. U suštini, etničko nepovjerenje može se definirati kao općenita sklonost oprezu, distanci i sumnji prema pripadnicima druge etničke skupine, u ovom slučaju prema Hrvatima. U tom smislu, etničko nepovjerenje konceptualno je srodno negativnim interetničkim stavovima i socijalnoj distanci, no radi se ipak o distinktnom fenomenu. Regresijskom analizom etničkog nepovjerenja, dobili smo jasniji uvid u izvore samog fenomena. Iako je očekivano jedan od prediktora etničkog nepovjerenja stupanj iskustva s neugodnostima koje sudionici tvrde da su doživjeli u Hrvatskoj, taj regresijski model objašnjava svega 4% varijance etničkog nepovjerenja. Takav nalaz sugerira da individualna iskustva nisu ključni faktor u formiranju generaliziranih stavova prema većinskoj populaciji. Dapače, značajan udio ispitanika koji tvrde da su doživjeli neugodna iskustva i dalje izražava osjećaj prihvaćenosti u lokalnu zajednicu, što ukazuje na postojanje subjektivnih stavovskih odrednica koje posreduju povezanosti iskustva s neugodnostima i razvijanjem etničkog nepovjerenja. Znatno korisnijim modelom pokazao se onaj koji se sastoji od vrijednosnih i simboličkih prediktora. Ustanovljena je povezanost između naglašene religioznosti, odnosno stupnja važnosti koje sudionici pridaju religiji, i viših razina etničkog nepovjerenja. Ključnim prediktorom pokazao se i etnocentrizam sudionika. U kombinaciji, ta dva faktora objašnjavaju oko 30% varijance etničkog nepovjerenja. U izlaganju argumentiram da etničko nepovjerenje južnoazijskih stranih radnika prema Hrvatima u velikoj mjeri ima a priori karakter te da proizlazi iz simboličkih granica, vrijednosnih orijentacija i kulturnih interpretacija, a u manjoj, iako svejedno statistički značajnoj, mjeri iz reaktivnih odgovora na negativna iskustva. Time se predrasude konceptualiziraju kao fenomen koji se ne pojavljuje nužno kao direktna reakcija na interetnički konflikt, već može proizlaziti iz individualne interpretacije društvene stvarnosti i diskrepancije između priželjkivane i stvarne pozicije pojedinca u toj stvarnosti, što je u skladu s integriranom teorijom međugrupne prijetnje i Blumerovim modelom grupnog pozicioniranja.

15:40-16:00

Marija Živković, muzejska savjetnica, Etnografski muzej

O dekolonizaciji u muzejima

Na primjeru Zbirke izvaneuropskih kultura Etnografskog muzeja u Zagrebu i aktualne izložbe Putnici razmotrit će se mogućnosti dekolonizacije muzeja. Dekolonizacija podrazumijeva proces stjecanja političke neovisnosti od kolonijalne vlasti, ali i dugotrajni proces suočavanja s posljedicama kolonijalne povijesti, rasizma i načina na koje su oni kočili razvoj podčinjenih naroda te kako to i dalje čine. Dekolonizacijom muzeja žele se ublažiti ili poništiti neetički načini pribavljanja predmeta. Pažnja se usmjerava na utvrđivanje porijekla predmeta, reinterpetaciju stalnog postava, transparentnost podataka u arhivima i dokumentaciji muzeja, suradnju s ljudima odakle potječu predmeti. Izložba Putnici ukazuje na povezanost kolonijalizma sa stvaranjem nacionalnih muzeja, zbirki predmeta izvaneuropskih kultura i počecima etnologije i kulturne antropologije kao znanosti. Odnos muzeja i kolonijalizma već je dulje središnja tema u muzejima diljem svijeta pa će se u izlaganju tematizirati neki od pristupa izlaganju i odnosu prema kolonijalnom naslijeđu. Iako Hrvatska nije bila kolonijalna sila, pojedinci su sudjelovali u kolonijalnim projektima te je lokalna sredina preuzela kolonijalne kulturne stereotipe. Stoga će se razmotriti kustoske prakse u bavljenju teškim temama u specifičnom društvenom kontekstu.

16:10-16:30

dr.sc. Ivana Gubić, v. asist.

Prikaz raseljenosti u zapisima korejskih putnika u Qing Kini

Sažetak: Izlaganje se bavi prikazima raseljenosti u zapisima korejskih izaslanika koji su u 18. stoljeću putovali u Kinu (tzv. Yōnhaengnok). Kroz nekoliko odabranih primjera razmatraju se različite skupine koje se pojavljuju u tim zapisima: pripadnici Han stanovništva pogođeni društvenim i političkim promjenama, žene uključene u sustav odabira za carski dvor te ljudi podrijetlom iz Chosŏn Koreje koji žive unutar kineskog carstva. U nekim se primjerima naznačuju okolnosti koje su dovele do raseljenosti te život nakon preseljenja, što ujedno otvara pitanja identiteta i pripadnosti u predmodernom razdoblju. Posebna pažnja posvećuje se načinu na koji su takvi prizori zapisani: kroz dijaloške susrete, kratke bilješke ili njihovu odsutnost, čime se ističe uloga autorske perspektive u njihovu oblikovanju. Kroz temu raseljenosti izlaganje ujedno nastoji približiti neke aspekte povijesti i kulture predmoderne Kine i Koreje, u kontekstu dinastije Qing.

16:30-16:50

Ilian Gogić

Imigracija i integracija u zapadnoj i južnoj Europi (1945-2015): povijest i politike

Cilj ovog izlaganja je prikazati povijest migracije u europskim zemljama (EU15 i Švicarska) od Drugog svjetskog rata do migrantske i izbjegličke krize 2015. godine, baš kao kratkim opisom temeljnih imigracijskih i integracijskih politika koje su se usporedno razvijale. Prezentacija će stoga biti podijeljena na dva dijela. Prvi dio će biti podijeljen na tri djela podijeljena prema događajima koji su presudni oblik migracije:

1. 1945.- 1973.

Ovo je razdoblje obilježeno radnim i postkolonijalnim migracijama u ratom razorenoj Europi. Države porijekla radnih migracija su najprije bile iz južnoeuropskih država (Italije, Grčka, Španjolska i Portugal), a zatim iz Jugoslavije, Turske i magrebskih država. Rekrutacija radne snage je bila posredovana bilateralnim ugovorima između država.

2. 1973.-1989.

Ekonomska restrukturacija, deindustrijalizacija i Naftna kriza 1973. su izvršile negativan utjecaj na europske države, što je mnoge države potaklo na obustavu radnih migracija. Ipak, usprkos očekivanju da će se radnici vratiti u matične zemlje, mnogi su ostali i putem instituta spajanja obitelji doveli svoje obitelji, što je omogućilo demografsku reprodukciju migrantske populacije. Osim kanala spajanja obitelji, prisilne migracije uslijed nasilnih političkih događaja su postale kanal za mnoge valove (npr., Vijetnam, Poljska, Šri Lanka, Uganda, itd.). U ovom periodu možemo vidjeti i prve naznake transformacije južnoeuropskih država u imigrantske destinacije.

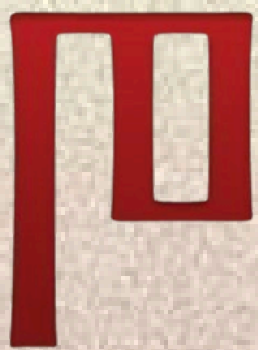
3. 1989. - 2015.

Pad željezne zavjese je doveo do migracija u smjeru istok-zapad Europe, često neregularnim putem. To se odnosi i na južnoeuropske države, koje se iz iseljeničke pretvaraju u useljeničke države – iz istočne Europe, ali i drugih dijelova svijeta. Osim toga, prisilne migracije dobivaju svoj uspon, najviše zbog ratova u državama bivše Jugoslavije i Somaliji. Ovaj period karakterizira i formiranje Europske zajednice i učvršćivanje njezinih vanjskih granica. U EU će se 2004, 2007 i 2013 pridružiti nove članice, što će dovesti do regularizacije iseljenika iz tih država, daljnjih migracija (ovaj put i visokokvalificiranih, premda često na nekvalificirane poslove), ali i kružnih migracija. Kriza 2008. je također ostavila utjecaj na migracije.

Imigracijske i integracijske politike

Stephen Castles je 90ih godina imigracijske politike podijelio na diferencijalno isključujuće, asimilacijske i multikulturalne, svaka od kojih se razlikuje po stupnju uključivanja u društvo i uvažavanju različitih kultura. No na prijelazu stoljeća je su države počele postajati sve sličnije u svojim politikama, te mnoge uvode poznavanje jezika i kulture kao obavezu.

Na kraju prezentacije se navode upute za buduća istraživanja. To se odnosi na prisilne migracije, ponajviše iz Sirije i Ukrajine, ali i na transformaciju država izvan EU15 u imigracijske destinacije.

16:50-17:10

Gabrijela Soldan i Josipa Ladović

Što si duže ovdje, to ti više fali dom – etnografija na daljinu na primjeru rada u inozemstvu

Rad i samački život u inozemstvu jedan su aspekt izolacije. Cilj ovoga istraživanja jest proučiti izazove s kojima se susreću radnici koji su migrirali iz Hrvatske u Austriju ili Njemačku i naglasiti aspekte vezane za izolaciju. Pokušat će se odgovoriti na niz konkretnih pitanja o njihovoj svakodnevici, poteškoćama i izazovima tijekom pandemije, strategijama suočavanja, percepciji uloge države i njezinih mjera, kao i njihovoj viziji budućnosti i idealne situacije. Provest će se neformalni intervju putem Zooma i WhatsAppa s radnicima u Austriji ili Njemačkoj, slijedeći pritom strukturu pitanja definiranu u etnografskom protokolu u okviru projekta ISOLATION, čiji su nositelji Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Slovenska akademija znanosti i umjetnosti i Institut za slovensku etnologiju. Rezultati istraživanja upućuju na to da su dominantni aspekti izolacije: nematerijalni čimbenici doma, osobni razvoj, dostojanstvo i hrvatske državne institucije, koje zanemaruju radnike. Posebno se ističe socijalna izolacija.

17:10-17:30

Jana Ajduković i Dora Lešnjak

„Welcome to Croatia!”: etnografija marginalnosti nepalskih radnika u Zagrebu

U posljednjih nekoliko godina u Hrvatsku su počeli dolaziti radnici iz područja Nepala, koji su uglavnom zaposleni na niskokvalificiranim pozicijama. Istraživanjem želimo prikazati proživljeno iskustvo jednog stranog radnika propitujući njegove razloge migracije i svakodnevni život. Kroz neformalni razgovor sa stranim radnikom koji dolazi iz pozadine kulturnog posrednika - turističkog vodiča, pokušat ćemo utvrditi na koje su načine nepalski radnici na marginama, ali i na koje se načine odupiru toj marginalnosti. Razgovorom se pokušava odgovoriti na sljedeća istraživačka pitanja: Kako socijalna tehnologija radne migracije oblikuje proces akulturacije stranog radnika? Kako se sustavne prepreke očituju na mikro-razini, u svakodnevnim interakcijama? Kakvi materijalni faktori u Nepalima mogu utjecati na oblike marginalnosti koji se pojavljuju u odredišnoj zemlji? Kako aktivna težnja za integracijom i dohvata zajednice pripomažu u bijegu iz margine društva? Svrha ovog izlaganja je prikazati snagu i utjecaj pozitivnih i negativnih međuljudskih odnosa kada je riječ o Nepalcima u Hrvatskoj, skrenuti pozornost na probleme s kojima se oni suočavaju te naglasiti važnost koju „pružanje ruke“ stranim radnicima ima za akulturaciju i suživot.

17:30-17:50

Mia Matijaščić Lužanin, Pavel Gulin Zrnić

Pazi što jedeš Laboratorij: Prehrana stranih radnika

Prikaz projekta “Pazi što jedeš laboratorij” 2026. Izlaganje predstavlja projekt Pazi što jedeš Laboratorij koji se ove godine usmjerio na istraživanje prehrambenih praksi i opskrbe namirnicama u kontekstu svakodnevne azijskih radnih migranata u Hrvatskoj. Njihov je dolazak u posljednjih nekoliko godina potaknuo razvoj jedne specifične tržišne niše – trgovina s azijskim (prehrambenim) proizvodima koje se uspostavljaju te šire svoju mrežu u gradskom tkivu u Zagrebu. Namirnice koje se prije nisu mogle lako pronaći na policama u trgovinama u Hrvatskoj, tako postaju sve dostupnije. Koriste ih azijski migranti u svakodnevne prehrambene svrhe, kao i pojedinci iz lokalne zajednice za koju pojavljivanje specifičnih azijskih namirnica predstavlja proširenje prehrambene ponude kao i svojevrsnu novinu. Slično tome, otvaraju se i azijski restorani – bilo da se radi o restoranskim lancima ili malim, privatnim lokalima – u kojima se odražava proces globalizacije azijske hrane i njene prilagodbe na lokalne potrebe. Izlaganje se temelji na malom etnografskom istraživanju koje je provedeno u Zagrebu u travnju 2026. godine u sklopu projekta Pazi što jedeš Laboratorij. Sagledavajući prehranu i s njom povezanu opskrbu u takvoj širokoj perspektivi, ovo izlaganje otvara prostor za razgovor o hrani kao društvenom, kulturnom, globalizacijskom i integracijskom procesu u kontekstu suvremenih azijskih migracija u Hrvatskoj.

